

KUTSESTANDARD

Koolipsühholoog, tase 8

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.

Koolipsühholoog, tase 8 kutsestandard on aluseks täiendusõppe õppekavade koostamisele ning isikute kompetentsuse hindamisele kutse andmisel.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Koolipsühholoog, tase 8	8

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Koolipsühholoogi töö eesmärk on haridusasutustes õppivate laste arengu toetamine koostöös lapsevanemate ja haridustöötajatega, kaasates vajadusel teiste erialade spetsialiste. 8. taseme koolipsühholoog hindab laste arengut mõjutavaid tegureid, kavandab ja juhib sekkumisi, töötab koostöövõrgustikus koos teiste erialade spetsialistidega. Teeb psühholoogiaalaseid uurimistöid ning korraldab koolitusi, juhendab üliõpilasi ja madalama kutsetasemega koolipsühhologe, osaleb eriala ja organisatsiooni arendustegevustes, samuti hariduspoliitika planeerimises. Koolipsühholoogi kutsealal on kaks kutset: koolipsühholoog, tase 7 ja koolipsühholoog, tase 8.

A.2 Tööosad

A.2.1 Lapse arengut mõjutavate tegurite hindamine

- 1) Testide läbiviimine ja tulemuste interpreteerimine
- 2) Vaatluse läbiviimine ja tulemuste interpreteerimine
- 3) Intervjuu läbiviimine ja tulemuste interpreteerimine
- 4) Hindamistulemuste analüüsimine ja probleemi kontseptualiseerimine

A.2.2 Sekkumise läbiviimine

- 1) Sekkumise kavandamine
- 2) Nõustamine sh grupinõustamine koolipsühholoogias
- 3) Konsulteerimine koolipsühholoogias
- 4) Sekkumistulemuste analüüsimine ja vajadusel sekkumisplaani korrigeerimine

A.2.3 Koostöö ja erialane areng

- 1) Koostöö lapse tugivõrgustiku ja teiste spetsialistidega.
- 2) Koostöö erialaspetsialistidega
- 3) Oma erialase tegevuse reflekteerimine ja enesetäiendamine

A.2.4 Koolipsühholoogiaalane teavitamine, koolitamine ja juhendamine

- 1) Koolipsühholoogiaalane teavitamine (kogukonna sisene erialane teavitustöö - projektid, tugirühmad, teemapäevad, vestlusringid)
- 2) Koolituste läbiviimine (sõltuvalt olemasolevast kvalifikatsioonist ja sihtrühma vajadustest)
- 3) Koolipsühholoogiaalane juhendamine (nt. üliõpilaste või madalama kutsetasemega koolipsühholoogide juhendamine)
- 4) Koolitus- või juhendmaterjalide välja töötamine

A.2.5 Arendustegevus ja uurimistööd

- 1) Erialaste uurimuste kavandamine ja läbiviimine
- 2) Uurimustulemuste analüüsimine ja rakendamine
- 3) Osalemine haridusasutuse arendustegevuses
- 4) Osalemine erialases arendustegevuses

A.2.6 Suhtlemine

- 1) Kontakti loomine
- 2) Kuulamine
- 3) Käitumisviisi ja väljenduse valimine
- 4) Aktsepteerimine
- 5) Konfliktide lahendamine
- 6) Enese väljendamine

A.2.7 Koolipsühholoogi kutseline käitumine ja tegutsemine

A.3 Töö keskkond ja eripära

Koolipsühholoogid töötavad haridus- ja sotsiaalasutustes, erapraksises või mujal. Nõustamiseks kasutab koolipsühholoog spetsiaalse sisustusega (pehme mööbel, laud, lukustatavad kapid jne) privaatset tööruumi. Koolipsühholoogi tööaeg on paindlik. Koolipsühholoog jaotab oma tööaega tööks klientidega, koostööks teiste spetsialistidega, tööks dokumentatsiooniga (nt uuringu tulemuste analüüsimine ja kokkuvõtte tegemine, ettevalmistus ja järeltegevused jm) ja enesetäiendamiseks. Pool oma tööajast pühendab koolipsühholoog vahetutele tööalastele kontaktidele. Töö toimub pingelises keskkonnas.

A.4 Töövahendid

Koolipsühholoogi töövahendid on psühholoogilised hindamisvahendid (testid, küsimustikud jne), erialased teatmeteosed ja käsiraamatud, hindamist ning sekkumist toetavad abivahendid (kunstitarbed, mänguasjad jms), kaasaegsed info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendid (nt arvuti, telefon jm).

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Koolipsühholoogi töös on olulisel kohal usaldusväärsus, empaatilisus, tolerantsus, pingetaluvus, iseseisvus ja paindlikkus otsuste langetamisel ning loovus. Oluline on korrektne ja selge eneseväljendus. Kuna töö toimub mitmekesistes, muutuvates ja sageli ka ennustamatutes olukordades väga erinevate inimestega, nõuab töö temalt loovust ning meeskonnatöö valmidust.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Koolipsühholooge valmistatakse ette ülikoolis, nõutav on erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või koolipsühholoogi kutse.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Koolipsühholoog, psühholoog.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Koolipsühholoog, tase 8 kutse taotlemisel tuleb tõendada kõik kompetentsid.

B.2 Kompetentsid

B.2.1 Lapse arengut mõjutavate tegurite hindamine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

- 1) Valib sobiva meetodika ja kasutab erinevaid teste laste vaimsete võimete, isiksuse omaduste ja emotsionaalsete seisundite väljaselgitamiseks, arvestades lapse arengu taset ja tingimusi. Interpreteerib tulemust ja annab tagasisidet, kasutades sobivaid tehnikaid ning järgides eetika põhimõtteid.

- 2) Teeb vaatluse selgitamiseks lapse vastasmõju eakaaslaste, õpetajate ja lapsevanematega, kasutades sobivaid meetodikaid. Interpreteerib tulemust ja annab tagasisidet, kasutades sobivaid tehnikaid ning järgides eetika põhimõtteid. Oma tegevuses arvestab lapse arengutaset ja -tingimusi ning järgib eetika põhimõtteid.
- 3) Loob ja hoiab usaldusväärse kontakti lapse, lapsevanema, koolipersonali ja/või teiste asjasse puutuvate isikutega. Teeb intervjuu, kasutades sobivaid tehnikaid ja meetodeid. Interpreteerib tulemust ja annab tagasisidet, kasutades sobivaid tehnikaid ning järgides eetika põhimõtteid.
- 4) Seostab ja analüüsib testide, vaatluste ja intervjuude käigus saadud andmeid, kasutades sobivaid meetodikaid ja tehnikaid. Hindamistulemuste põhjal sõnastab selgelt ja arusaadavalt sekkumist vajavad põhiprobleemid (õpiraskused, emotsionaalsed ja käitumisprobleemid) ja neid mõjutavad tegurid (võimed, oskused, motivatsioon, kasvukeskkond jms).

B.2.2 Sekkumise läbiviimine

EKR tase 8

Tegevusnäitajad:

- 1) Planeerib sekkumised (individuaalne nõustamine, grupinõustamine, konsulteerimine), mis vastavad lapse vajadustele ning hindamistulemustele.
- 2) Nõustab nii last kui ka teda ümbritsevat tugivõrgustikku, kasutades selleks sobivaid meetodeid. Juhib grupitegevusi (nt loengud, rühmatööd jm), lähtudes olemasolevast olukorrast ja kliendi vajadustest ning kasutades sobivaid suhtlemismeetodeid.
- 3) Konsulteerib ja nõustab lapsevanemaid, õpetajaid, haridusasutuse juhtkonda, lähtudes olemasolevast olukorrast.
- 4) Analüüsib pärast sekkumist põhiprobleemi olemust, võrreldes seda sekkumiseelse olukorraga ning hindab selle põhjal sekkumise tõhusust. Vajadusel planeerib ja rakendab täiendavaid sekkumisi.

B.2.3 Koostöö ja erialane areng

EKR tase 8

Tegevusnäitajad:

- 1) Teeb koostööd lapse tugivõrgustiku ning teiste asjasse puutuvate spetsialistidega, kogub neilt asjakohast teavet sekkumisplaani rakendatavuse ja tugivõrgustiku kaasamise võimaluste kohta.
- 2) Korraldab erialaspetsialistide koostööd, juhib kovisioonigruppe, juhtumiarutelusid jm, lähtudes erialaspetsialistide vajadusest.
- 3) Reflekteerib ja hindab enda erialast tegevust, selgitab enesearengu vajadused ning kavandab tegevused enda arendamiseks, kasutades eneseanalüüsi vahendeid, töötulemuste analüüsi ja saadud hinnanguid.
- 4) Osaleb erialase poliitika kujundamises ja süsteemi edendamises, tehes ettepanekuid täiendusteks või muudatusteks eriala reguleerivatesse seadustesse vm dokumentidesse.

B.2.4 Koolipsühholoogiaalane teavitamine, koolitamine ja juhendamine

EKR tase 8

Tegevusnäitajad:

- 1) Annab avalikkusele teavet (nt artiklid, ettekanded jm) ja esitab erialaselt tõendatud arvamusi lapsearengut puudutavates küsimustes, kasutades sobivaid avalikkusega suhtlemise tehnikaid.
- 2) Korraldab või annab psühholoogia või koolipsühholoogia loenguid, korraldab seminare/töötubasid, olles kursis uuemate teooriate ja meetoditega.
- 3) Juhendab üliõpilaste praktikat ja madalama tasemega koolipsühholoogide tööd.
- 4) Töötab välja koolipsühholoogia õppe- või juhendmaterjale, lähtudes sihtgrupist ja teaduspõhistest meetodikatest.

B.2.5 Arendustegevus ja uurimistööde läbiviimine

EKR tase 8

Tegevusnäitajad:

- 1) Korraldab, kavandab ning teeb erialaseid uurimusi või osaleb uurimusprojektides, lähtudes uurimistöö metodoloogiast ning uurimuste tegemise eetikast ja laste uurimise iseärasustest.
- 2) Analüüsib andmeid, interpreteerib saadud tulemusi tõenduspõhiselt ning teeb adekvaatseid järeldusi. Rakendab uurimuses saadud tulemusi laste arengu toetamisel, kasutades sobivaid meetodikaid ja tehnikaid.
- 3) Toetab haridusasutuse arengut, lähtudes laste heaolust ja arenguvajadustest.
- 4) Korraldab või osaleb erialaste meetodikate või muude dokumentide väljatöötamises.

B.2.6 Suhtlemine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

- 1) Loob head kontakti klientide ja kolleegidega, kasutades sobivaid suhtlemistehnikaid ja arvestades suhtluspartneri individuaalseid eripärasid (s.h kultuurilisi, usulisi ja rahvuslikke eripärasid).
- 2) Kuulab vestluspartnerit ja esitab asjakohaseid küsimusi.

- 3) Valib asjakohase käitumis- ja väljendusviisi, lähtudes sihtgrupist ja kasutades sobivaid tehnikaid.
- 4) Analüüsib oma mõtteid, väljendab oma seisukoha kindlalt ja hinnanguvabalt, aktsepteerib enese ja teiste vajadusi.
- 5) Lahendab konflikti, kaasates kõiki osapooli ja arvestades nende vajadusi. Vajadusel kaasab teisi spetsialiste.
- 6) Väljendab ennast nii kõnes kui kirjas struktureeritult, sisutihedalt ja sihtgrupile mõistetavalt, vältides ebavajalikku slängi ja keeruliste keelendite kasutamist.

B.2.7 Koolipsühholoogi kutseline käitumine ja tegutsemine	EKR tase 8
Tegevusnäitajad:	
1) Koolipsühholoog töötab oma kompetentsuse piirides, vajadusel kaasates ja tehes koostööd teiste spetsialistidega (nt kliiniline psühholoog, psühhiaater, sotsiaaltöötaja, lastekaitsetöötaja jt).	
2) Jälgib oma töövaldkonna ja õigusaktide arenguid ja kavandab oma tööd sellele vastavalt.	
3) Lähtub oma töös kutse-eeskärtest, sh Eesti Koolipsühholoogide Ühingu eetilistest nõuetest: http://koolipsyhholoogid.ee/olulised-dokumendid/etikakoodeks/ .	
4) Osaleb kriisisekkumise erinevates etappides - kriisiennetus ja kriisijärgne tegevus, järgides kriisisekkumise põhimõtteid ja kehtestatud dokumente.	
5) Lähtub töös kliendi tervislikust ja psüühilisest seisundist ja psühholoogilistest vajadustest.	
6) Koviseerib kolleege.	
7) Kasutab oma töös järgmisi arvuti käsitlemisega seonduvaid baas- ja standardmooduleid: arvuti põhitõed, interneti põhitõed, tekstitöötlus, tabelitöötlus ja esitus (vt. Lisa 1 Arvuti kasutamise oskused).	
8) Kasutab oma töös eesti keelt tasemel C1 ja inglise keele tasemel B1 (vt. Lisa 2 Keelte oskustasemete kirjeldused).	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	05-28052015-9.2/4k
2. Kutsestandardi koostajad	Eve Kikas, Tallinna Ülikool Anu Pärn, SA Innove Triin Kahre, Tallinna Euroopa Kool, Eesti Koolipsühholoogide Ühing Karmen Maikal, Põltsamaa Ühisgümnaasium, Eesti Koolipsühholoogide Ühing Triin Liin, Tartu Ülikool
3. Kutsestandardi kinnitaja	Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	25
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	28.05.2015
6. Kutsestandard kehtib kuni	27.05.2020
7. Kutsestandardi versiooni number	4
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2634 Psühholoogid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	8
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	School Psychologist, level 8
C.3 Lisad	
Lisa 1 Arvuti kasutamise oskused	
Lisa 2 Keelte oskustasemete kirjeldused	